

*Οι Ειδικές Αναπτυξιακές
Διαταραχές με μια ματιά...*

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ:

Με τον όρο «Αναπτυξιακή διαταραχή» περιγράφουμε νοητικές ή νευροφυσιολογικές αδυναμίες ή ελλείμματα, τα οποία εκδηλώνονται πολύ νωρίς στο άτομο και αφορούν στη μαθησιακή-εκπαιδευτική διαδικασία, την κινητική λειτουργία και την κοινωνική του προσαρμογή.

Οι αναπτυξιακές διαταραχές εκδηλώνονται από την πρώιμη παιδική ηλικία και εξακολουθούν να υφίστανται σε όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου και αφορούν στο 1 – 10% του πληθυσμού των δυτικών κοινωνιών.

Διακρίνονται σε ήπιας, μέτριας και σοβαρής δυσκολίας και προσδιορίζουν τις διαταραχές της νοητικής στέρησης, της εγκεφαλικής δυσλειτουργίας, του φάσματος του αυτισμού, των γενετικών και χρωμοσωμικών ανωμαλιών (σύνδρομο Down, σύνδρομο εύθραυστου X) και των ειδικών αναπτυξιακών μαθησιακών και δευτερογενών γλωσσικών διαταραχών.

Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές:

Σύμφωνα με τα διαγνωστικά κριτήρια του DSM-IV-TR (American Psychiatric Association, 2000), οι διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές χαρακτηρίζουν διαταραχές στην προσαρμογή και κοινωνικοποίηση και την επικοινωνία του παιδιού. Στην κατηγορία των διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών περιλαμβάνονται οι διαταραχές οι οποίες ορίζουν το «φάσμα του αυτισμού», το σύνδρομο Rett, η παιδική αποδιοργανωτική διαταραχή και η διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή μη προσδιοριζόμενη αλλιώς.

Το φάσμα του αυτισμού:

**Αυτισμός τύπου Kanner - Σύνδρομο Asperger -
Σημασιολογική/Πραγματολογική Διαταραχή**

**Κατά την αναπτυξιακή πορεία του παιδιού,
παρουσιάζονται συμπτώματα που αφορούν σε
πιο πολύπλοκους τομείς της ζωή και της
ανάπτυξης, με σοβαρές δυσκολίες στην
κατάκτηση της *Επικοινωνίας - Αντίληψης –
Κινητικότητας.***

Σύνδρομο Διάσπασης Προσοχής – Υπερκινητικότητας

Το σύνδρομο διάσπασης προσοχής–Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ / ADHD) αποτελεί μια νευροφυσιολογική αναπτυξιακή διαταραχή. Σε αντίθεση με τον αυτισμό, η ΔΕΠ-Υ είναι η πιο συχνά διαγνωσμένη διαταραχή στην παιδική ηλικία, επηρεάζοντας το 3 έως 5% παιδιών και εφήβων, με έναρξη συμπτωμάτων πριν από την ηλικία των επτά ετών.

Η ΔΕΠ-Υ είναι μια ετερογενής διαταραχή τόσο ως προς την κλινική της εικόνα όσο και ως προς την αιτιολογία της.

Υπό αυτές τις συνθήκες, καταγράφονται εμμένουσες συμπεριφορές διάσπασης προσοχής και/ή υπερκινητικότητας και παρορμητικότητας με ελλειπίς κοινωνικές και ακαδημαϊκές επιδόσεις.

Νοητική Υστέρηση

Ως νοητική υστέρηση, σύμφωνα με το σύστημα ταξινόμησης DSM-IV-TR (American Psychiatric Association, 2000), περιγράφεται μια σύνθετη κατάσταση δυσλειτουργιών σε όλους τους τομείς ανάπτυξης και δόμησης της γνωστικής, αντιληπτικής και νοητικής λειτουργίας καθώς και της προσαρμοστικής συμπεριφοράς ενός ατόμου.

Τρεις, ωστόσο, είναι οι κύριες κατηγορίες χαρακτηριστικών οι οποίες προσδιορίζουν το profile των ατόμων με νοητική υστέρηση:

- i) το χαμηλό νοητικό δυναμικό, όπως αυτό καταγράφεται με το δείκτη νοημοσύνης (IQ), ii) τα ελλείμματα στην προσαρμοστική συμπεριφορά: αφενός, στο χειρισμό των καθημερινών αναγκών επιβίωσης, όπως είναι η τροφή, το ντύσιμο, η καθαριότητα, κ.λ.π. και, αφετέρου, στην αποδοχή κανόνων και συνεργασία με άλλους και, iii) η εκδήλωσή της από τα πρώτα κιόλας στάδια ανάπτυξης του ατόμου.

Αναπτυξιακές Γλωσσικές Διαταραχές

Οι γλωσσικές διαταραχές αφορούν: i) σε προβλήματα χρήσης του γλωσσικού συστήματος στο σύνολό του ή σε τμήματά του και, ii) στην εκδήλωση δυσκολιών επικοινωνίας με συνέπειες κοινωνικο-συναισθηματικές.

Οι γλωσσικές διαταραχές μπορούν να διακριθούν σε:

- Εξελικτικές γλωσσικές διαταραχές: αφορούν στην καθυστέρηση ή επιβράδυνση στην ανάπτυξη της γλώσσας από τα πρώτα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού, αλλά διατηρείται και στην ενήλικη γλωσσική συμπεριφορά.
- Επίκτητες γλωσσικές διαταραχές: χαρακτηρίζουν την πτώση της γλωσσικής ικανότητας λόγω: α) εγκεφαλικού τραυματισμού, β) ασθένειας ή βλάβης του εγκεφάλου και του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Μαθησιακές δυσκολίες:

«διαταραχές σε μια ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση ή τη χρήση του λόγου, γραπτού ή προφορικού. Αυτές οι διαταραχές μπορεί να εκδηλωθούν μέσα από ανεπαρκή ικανότητα για ακουστική προσοχή, σκέψη, ομιλία, ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία ή μαθηματικούς υπολογισμούς. Μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνουν καταστάσεις με αντιληπτικές μειονεξίες, εγκεφαλική βλάβη, ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία, δυσλεξία και εξελικτική αφασία»
(Public Law No. 91-230 84 Stat. p. 175, 177).

*Μία διαταραχή...Δύο
διαφορετικές προσεγγίσεις...
Δύο διαφορετικές προοπτικές...*

1^η Προσέγγιση...

Ο Νόρμαν: Έχω βεβαίωση ότι πάσχω από δυσλεξία εδώ και πέντε χρόνια. Όταν πρωτόμαθα ότι δεν μπορούσα να διαβάσω ή να γράψω πολύ καλά, δεν με πείραζε πολύ. Σκέφτηκα ότι τελικά θα τα κατάφερα, αφού ο καθένας μαθαίνει να διαβάζει και να γράφει. Μετά άρχισα να στενοχωριέμαι και να μη μ' αρέσει το σχολείο και μερικές φορές έλεγα στους γονείς μου ότι ήμουν άρρωστος και ότι δεν μπορούσα να πάω.

Δε νιώθω έτσι τώρα. Ξέρω τι είναι δυσλεξία και ξέρω ότι πάντα θα έχω δυσκολία με τις γραμμένες λέξεις είτε αν έχω να τις διαβάσω είτε να τις γράψω. Ακολουθώ ένα ιδιαίτερο πρόγραμμα που περιγράφεται στη βεβαίωσή μου

Ο πατέρας του Νόρμαν:

Όταν έμαθα για το σύστημα της ειδικής εκπαίδευσης ήθελα ο Νόρμαν να διαγνωστεί και να πάρει βεβαίωση γιατί γνώριζα ότι μέσω αυτής θα λάμβανε την καλύτερη βοήθεια που το σχολείο μπορεί να προσφέρει. Στα τελευταία πέντε χρόνια λαμβάνει τη βοήθεια αυτή από ειδικούς δασκάλους που χρησιμοποιούν ειδικές τεχνικές. Επίσης, του έχουν δώσει ένα φορητό υπολογιστή έτσι ώστε να μη χρειάζεται να γράφει απαντήσεις. Έχει πολλά χαρακτηριστικά δυσλεξίας. Είναι αδέξιος και μερικές φορές χρειάζεται οργάνωση. Γι' αυτό το λόγο, είμαι ευχαριστημένος που ακολουθεί μια σειρά μαθημάτων που αφορούν στα εκπαιδευτικά εφόδια για το σχολείο

Ο Γυμνασιάρχης:

Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι μαθητές έχουν διαφορετικό καθηγητή για το κάθε μάθημα. Έτσι ο Νόρμαν δεν έχει ένα μόνο δάσκαλο όπως είχε στο Δημοτικό Σχολείο. Αλλά εγώ και η ειδική δασκάλα του σχολείου γνωρίζουμε το πρόβλημά του από τη βεβαίωση που έχει. Η ειδική δασκάλα πληροφόρησε όλους τους καθηγητές του Νόρμαν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει και οι άλλοι δάσκαλοι θα προετοιμάζουν συχνά ασκήσεις για το Νόρμαν χαμηλότερου επιπέδου έτσι ώστε να τις καταλαβαίνει

Όλοι οι καθηγητές στο σχολείο γνωρίζουν το πρόβλημα του Νόρμαν και κατανοούν τις εκπαιδευτικές του ανάγκες, προσαρμόζουν τις εργασίες του, του διευκολύνουν τη συμμετοχή του στο μάθημα και τον κατευθύνουν στην περαιτέρω, κατάλληλη γι' αυτόν, πορεία σπουδών.

2^η Προσέγγιση...

**Πανελλήνια Ένωση Γονέων των
Παιδιών με Μαθησιακές
Δυσκολίες (Π.Ε.Γ.Π.Μ.Δ.):**

«η πρόσβαση των μαθητών με Μ.Δ. στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μια δύσκολη έως αδύνατη υπόθεση, καθώς -με τη συμβολή ειδικών- θα έπρεπε να γίνεται εξαντλητική διερεύνηση των δυνατοτήτων και αδυναμιών των μαθητών αυτών έγκαιρα και υποχρεωτικά είτε στο Γυμνάσιο είτε στο Λύκειο, έτσι ώστε να μη διαμορφώνονται συνθήκες αποκλεισμού. Απεναντίας, στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δε λειτουργεί κανένα ουσιαστικό και ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποστήριξης και βοήθειας των μαθητών αυτών»